

آرامگاه استر و مردخای یکی از جاهای دیدنی همدان است که در مرکز شهر واقع شده و یکی از مهم ترین مقابر و زیارتگاه های یهودیان در ایران و جهان است. معماری مورد استفاده در این بنا با توجه به سبک بناهای اسلامی است. این بنا که حدود هشت صد سال قدمت دارد، و بر روی عمارتی بنا شده که قدمت آن به قرن سوم هجری بر می گردد.

تاریخچه

یهودیان ساکن در ایران بر این باورند که اصل و نسب استر و مردخای به حضرت یعقوب(ع) باز می گردد. از همین رو این آرامگاه پس از بیت المقدس دومین زیارتگاه یهودیان ایران و جهان است.

روایات متعددی در کتاب‌هایی چون "استر" و "عهد عتیق" در رابطه با استر و مردخای به این ترتیب آمده است که : خشایار شاه از ملکه زیبا روی خود وشتی می خواهد که او را در جشن برگزار شده در شوش یاری کند اما ملکه از این کار سر باز می زند. از همین رو شاه وی را طرد کرده و به دنبال ملکه ای زیبارو می‌گردد.

در همین میان مردخای که یهودی بود، دختر عمویی داشت به نام هَدسه که به استر نیز معروف بود. مردخای که دو دسیسه علیه شاه را کشف کرده بود، به شاه نزدیک تر شد. این مرد حسادت هامان از نزدیکان خشایار شاه را برانگیخت، و همین امر سبب شد تا هامان دستور قتل عام یهودیان را بدهد. استر نیز شاه را از این موضوع با خبر ساخته و جلوی این قتل عام را می گیرد.

اما اندکی این داستان را قبول نداشته و معتقدند که استر همان الهه ایشتر و مردخای همان مردوک آفریدگار بابل است و هامان نیز هومبان خدای ایلامی است که پیوسته با این دو در نبرد بوده و این مکان محل پرستش این دو الهه ایشتر و مردوک بوده است.

معماری

همانطور که پیش تر گفته شد، نما و سبک معماری آرامگاه استر و مردخای یکی از جاهای دیدنی همدان، به دوره اسلامی ایرانی می رسد و دیدن گنبد این بنا، می تواند روانه کننده خاطرات این نوع سازه ها باشد.

به گفته یهودیان ساکن در این منطقه، قدمت قسمت پائین تا بخش گنبد به ۲۵۰۰ سال می رسد. اما گنبد این آرامگاه قدمتی ۷۰۰ ساله دارد که خود را در قرن هشتم بر روی ویرانه ها جای داد. درب ورودی سراسر سنگی آرامگاه استر و مردخای از قد انسان کمی کوتاه تر بوده و برای ورود به این جای دیدنی همدان می بایست کمر خم کرد.

پس از گذر کردن از تالار به یک اتاق تو در تو خواهید رسید که دو مقبره در آن موجود است که یکی مربوط به استر است که صندوقی منبت کاری شده و کهن تری نسبت به قبر دیگر دارد. و اما دیگر قبر موجود در این آرامگاه برای عموی استر همان مُردخای است. قبر مردخای صندوقی منبت کاری شده دارد که قدمت آن به سال ۱۳۰۰ باز می گردد و جنس آن از چوب آبنوس است.

منبت کاری آرامگاه استر و مردخای را عنایت الله ابن حضرت قلی تویسرکانی از منبت کاران اسمی ساخته است. در کنار جملات عبری که بر دیوار کنار این دو مقبره قرار دارد، بر روی صندوق استر این جملات به عبری نوشته شده است : دستور داد به خلق کردن این صندوق، بانوی پاکدامن صادق، جمال الدوله یشوعا و جمال الدوله یوحرقیا و یشعل، که هر سه نفر از برادران بانو جمال ستام هستند.